

INFORMAČNÍ VĚSTNÍK č. 13 (1/2002)

občanského sdružení

EXULANT

Úvodem

našeho dalšího věstníku (č.13, 2002/1) celkově již třináctého, ale prvního v letošním roce, Vám všem, vážení bratři a sestry, přinášíme zamýšlení br. synodního senatora ČCE Mgr. Pavla Smetany:

Dvě stě let od založení Zelowa

Milí sestry a milí bratři,
zamedlouho uplyne již dvě stě let od chvíle, kdy se první čeští emigranti vydali na cestu ze svých dosavadních domovů ve slezském Těboře a v Čermíně dál do polského vnitrozemí, aby vybudovali na zakoupeném statku Josefa Šwidziňského českou exulantskou obec Zelow. 1. února 1803, uprosřed tuhé zimy, přijeli první rodiny na místo svého budoucího domova. Byl to nepochoybně promyšlený krok rozumných hospodářů. Chtěli využít zimního období k vybudování prozatímních obydlí, aby se na jaře už mohli věnovat práci na poli a tak zajistit obživu svým rodinám. Rozsáhlý statek byl rozparcelován na 54 stejných dílů; louky a pastviny zůstaly společným majetkem. Předpokládám, že jim bylo modelem biblické vyprávění o lidu Izraele, který po čtyřicetileté cestě pouští obsadil a jednotlivým rodům rozdělil zaslíbenou zemi – Palestinu.

Zde, tehdy v malé, nevýznamné osadě, začíná historie českého města Zelowa na polském území, které se stalo mlouvaným

domovem pro řadu generací dědiců českého reformáčního odkazu. K němu se upínaly věčné vzpomínky všech, kteří byli později rozseti po celém světě a zvlášť byvalých obyvatelů, kteří se vrátili do staré vlasti po 1. a 2. světové válce.

Co asi táhlo hlavou odvážným českým evangelikům, když opouštěli domovské obce v blízkosti hranic, aby vybudovali nový domov v samotném srdci Polska? Dnes se to můžeme již jen domýšlet. Ve staré vlasti, s kterou nikdy neztratili spojení, v té době již platil Toleranční patent (13. října 1781). Tajní evangelici využili svého práva a vybudovali evangelické toleranční sbory. Přesto cesta do Čech a na Moravu zůstala emigrantům uzavřena. Jejich rozhodnutí zakoupit statek a vydat se znovu na dalekou cestu do Zelowa, do místa, které se jim mělo stát novým domovem, bylo nepochoybně výsledkem velmi střízlivé úvahy; vždyť početné rodiny neměly ve svém dosavadním domově dost půdy k obživě. V uplynulých desetiletích exilu však také pochopili, že naděje na návrat jsou liché a co víc, že biblická víra není vázána na žádné místo na této zemi. Křesťané jsou přece společenstvem pouťníků, kteří zde nemají trvalého místa, ale vyhlížejí pravý domov v nebesích.

A tak se odvážní exulanti rozloučili se svými příbuznými a přáteli, s hroby svých otců a matek, se vším, co jim bylo důvěrně známé. Jeli na svých povozech s nejnntějším zařízením, ale také se

zachráněným duchovním dědicům, s „Biblí králičkou a s Komenského Labyrintem světa“ opět do neznáma, aby zde zapustili své kořeny.

Zelow ovšem prošel na konci 19. a v první polovině 20. století podobným vývojem jako jiná města v Polsku. Migrace změnila složení obyvatel Zelowa. Přibýlo mnoho polských a německých občanů a také obyvatel židovského náboženství. Původně zemědělská oblast se pozvolna industrializovala. Vznikaly nejen obchody, ale i textilní průmyslové podniky. Avšak zápas o věrnost evangeliu, o poslušnost Kristových řádů, nikdy neutichl. Středem města zůstal prostorný evangelický chrám s výraznou barokní věží, s jakou se v Čechách a na Moravě setkáváme na každém kroku. S každou generací se obnovovala touha po živé víře, touha věrněji následovat Ježíše Krista.

Teprve situace po 2. světové válce vytvořila podmínky pro návrat velké části zelowských obyvatel do poválečného Československa. Dnes zde již žije druhá, třetí i čtvrtá generace. Mnozí se stali členy Českobratrské církve evangelické, někteří se připojili k Bratrské jednotě baptistů a jiní k dalším evangelickým církvím. V řadě míst se potomci exulantů stali skutečným požeháním. Vytvořili v pohraničí nové sbory, nebo posílili dosavadní sborová společenství. Avšak mnozí se také ztratili v sekularizované společnosti. Odkaz věrných otců a matek jim už nic neříká podobně jako mnohým potomkům českých tolerančních rodů.

V Zelově se intenzivně připravují oslavy dvoustého výročí vzniku české osady. Bude slavnostně otevřeno muzeum české náboženské emigrace. Avšak nejvládnějším zámerem oslav zde nejsou folklorní slavnosti. Dvousté výročí příchodu českých evangelických emigrantů se má stát nepřeslechnutelnou výzvou k návratu k duchovnímu dědictví pro všechny potomky českých exulantů i pro

všechny křesťany, kteří si váží odkazu české reformace. Návrat k dědictví neznamená však opakování starých pouček, nýbrž odvahu znovu se vydat za osvobozující Kristovou pravdou, jak to překrásně vyjádřil otec české reformace mistr Jan Hus blahé paměti: „Věrný křesťane, hledej pravdu, slyš pravdu, uš se pravdě, miluj pravdu, prav pravdu, drž pravdu, braň pravdu až do smrti, neboť pravda tě vysvobodí od hříchu, od ďábla, od smrti duše a konečně od smrti věčné.“

V tomto věstníku dále postupně najdete:

- zprávu o konferenci v září 2001 v Praze a první část přednášky O životě a díle Kristiána Davida
- pozvání na letošní konferenci dne 8. června 2002 do Chodova u Karl. Vartů
- připomenutí našich významných jubileí
- úvazek k výročí Veselyničky (Sirotiny)
- řadu dalších zajímavých informací
- naše pravděbná sdělení a oznámení
- informaci o chystaných oslavách 200 let českého osídlení Zelowa.

Několik postřehů z loňské konference a valné hromady sdružení v Praze

V modlitebně BJB v Praze na Vinohradech se nás v sobotu dne 8. září 2001 sešlo dopoledne kolem devadesáti a odpoledne kolem sedmdesáti. Dopoledne (program řídil br. Ing. D. Stehlík) jsme vyslechli velice pečlivě připravenou přednášku br. Jiřího Polny „Život a dílo Kristiána Davida“ (její první část přinášíme i v tomto věstníku) a podrobnou informaci manželů Věry a Miroslava Jelínkových ze Zelowa o přípravě Zelowa na oslavy 200. výročí jeho zakoupení českými exulanty. Sestra Dr. E. Štětklová nám představila svou novou knihu nazvanou „Putování do

Slezska". Za ekumenickou radu církvi nás pozdravila sestra Naděje Mandyssová.

Odpolední program (řídil br. Ing. A. Drbal) začal poslední vernisáží putovní výstavy fotografií „Každodenní život v Zelově do druhé světové války“, které se zúčastnili i představitelé Polského institutu v Praze. Dále nasledovala mimofádně zajímavá a poutavá přednáška sestry Mgr. Hany Marešové „O Zelovské češtině“. Po diskusi o přednášce zůstalo trochu času i na vzpomínky a svědectví.

Bylo velice sympatické, že úvodní pobožnost i závěrečné bohoslužby měli mladí lidé, potomci exulantů a navrátilců, br. David Sláma (dopoledne) a br. Karol Matějka Jr. (odpoledne).

V rámci vernisáže jsme společně zazpívali několik dobových písní. Stačilo zařít (na to je perfektní Viera Jelinková) a dál už slova písní znali všichni zpaměti. Ti, kteří stáli vepředu, viděli, kolika z nás tekly slzy. Kolik asi jinak již hodně zapadlých vzpomínek se v té chvíli vybavilo...

Váhná hromada sdružení, tradičně probíhající v rámci polední přestávky, schvábila všechny počtené zprávy o naší činnosti a hospodaření. Dohodli jsme se, že se pokusíme (přes evangelické církve a třeba i přes regionální tisk) oslovit širší okruh reemigrantů a jejich potomků. S vděčností jsme také vzpomněli na jednotlivce i sbory, kteří pomáhali při organizaci putovní výstavy fotografií a turné hudební skupiny Zelovské zvonky. Je moc dobré, že se každý rok můžeme takto na různých místech scházet, vzájemně se posilovat, vzpomínat na často společnou minulost i nadějně vyhlížet kupředu.

Nyní přinášíme první část přednášky br. Jiřího Polny, seniora Ochranovského seniorátu ČCE „O životě a díle Kristiána Davida (17.2.1692 - 3.2.1751)“

Letos v únoru uplynulo 250 let od úmrtí muže, jehož celý život určilo evangelium

Ježíše Krista. Jeho životu moci si Kristus povolal do svých služeb prostého a neučeného muže, jehož si však vážili i učení i urození podle lidských měřítek - jedním z nich byl právník a teolog vzděláním a urozeností hrabě Mikuláš Ludvík Zinzendorf, když Kristiána Davida nazýval "Moravským Mojžíšem".

Své vyprávění chce uvést citací - vzhledem k původci těch slov možná překvapivě i provokativně: ta slova napsal katolický kněz Albino Luciani před svým biskupským svěcením, pozdější papež Jan Pavel I, jehož pontifikát trval pouze 33 dní v létě 1978: "Bůh někdy svá díla píše do práchu."

Při prvé bohoslužbě, kterou sloužil jako nový biskup řekl:

"U mojí osoby Pán zase jednou uplatňuje svou starou metodu. Pozvedá malíček ze špičky ušice. Povolává lidi z polí... Jiné povolává od jejich rybářských sítí a dělá z nich své učedníky. Je to jeho stará metoda" (D.A.Yalooop: Ve jménu Božím?).

Ta slova plně platí i v případě Kristiána Davida. Pán si povolává tesaře, aby sekerou a srdcem budoval díl Božího království mezi lidmi na zemi. Jen jeden malý rozdíl tu je. U K. Davida, na rozdíl od oné cíiace, Pán Ježíš nepovolal tohoto učedníka od jeho tesařské sekery, naopak ji v jeho rukou nechal, aby také s ní pracoval. Těkávy život Kristiána Davida začal v Ženklově na severní Moravě 17. února 1692. "Těkávy" proto, že mladý Kristián usilovně hledal bezpečné zakotvení své duše. Hledání víry ho rozpochovalo po světě a pak ho posunovala z místa na místo jeho služba, úkoly, které pro sebe rozpoznal, že má naplnit z uložení Kristova.

Narodil se jako třetí dítě (první syn) Janu a Rozině Davidovým. Otec byl české národnosti, pocházel z Bernatic, jeho předkové patřili k Jednotě bratrské. Matka byla německé národnosti. Svě děti ovšem už vychovávali přísně katolicky. Když

byly Kristiánovi 3 roky, otec zemřel, matka se znovu provdala. Jako chlapec pásl ovce a krávy, později byl čeledímem u koní, až se konečně začal učit tesařem. Do školy nechodil. K řádnému doučení se v řemeslu byl jako šestnáctiletý r.1708 poslán k příbuznému, tesařskému mistru Ranofeji do Holešova, kdy tam právě Jan Zikmund Rottal zahájil stavbu nového farního kostela.

Dostal se tak do rodiny, která byla katolická jen podle jména; srdcem byli její členové tajnými evangeliky. To přivedlo mladému Kristiánovi značné zmatení. Byl horlivým katolíkem, utvrzeným jezuitskými misemi ve filneckém kraji. Horlivě se modlil na kolenou, vyzýval všechny svaté, třikrát denně klekal před mariánským obrazem, chodil na poutě a procesi. Jiná vyznání než katolické neznal. Holešovské prostředí mu možná připadlo bezbožné - nechápal posměch spolu-dělníků. Také mistr ho poučoval, že klanění obrazům, poutě a uctívání svatých jsou jenom lidská přikázání. Vyzývat a kořit se lze jen před samým Bohem a Ježíšem Kristem, který je cesta, pravda i život. Svati nemohou nikomu pomoci. Kdo má pravdu?

A byl ještě zmatenější a plný otázek, když se sám stal v Holešově svědkem události, která jím otřásla. Ve svém životopise o tom později napsal:

"... ve měsíce žil také počesmi, povití lidé, kteří svým srdcem hledali Boha, ctili jej, a shromažďovali se tajně ke svým pobožnostem. Pro tato tajná shromáždění a pro zakázané knihy, které ukryvali, byli vyzařeni a dvanact mužů bylo z nich vězněno ve sklápě radnice. Ve svém vězení ale zůstávali radosní a dobré mysli, zpívající a modlice se k živému Bohu dny i noci tak srdečné, že mnoho lidí bylo velice pohnuto, protože je mohli sklepní dřívou dobře poslouchati. Stále se tam shromažďovalo mnoho lidí, kteří jim

naslouchali, někteří je prokřmili, ale většina byla dojata k slzám."

Také Kristián David byl neobyčejně dojat. Do té doby neznal Bibli. Asi nemohl tušit, že se ve sklepení odehrává něco podobného jako ve Skutkách apoštolů: Veznění a spoutání apoštolů Pavel a Sifas se modlili a zpěvem oslavovali Boha a ostatní vězni je poslouchali. (16,25). Také věděl že v i Kumině byli vězňami tajni evangelíci, a to v tak strašných podmínkách, že jim dokonce šaty shnilly na těle. - Co je to za víru, že i v tak strašných podmínkách nepodlehne? Co je to za sílu víry, která vzdoruje kruté protireformaci? - Chtěl takovou víru poznat, chtěl znát a pochopit rozdíly mezi známou mu katolickou vírou a zatím neznámou, ale vášnivou vírou evangelickou.

Protože v Holešově žila početná židovská obec, obrátil se o radu a poučení k nim. Která víra je pravá? Učení rabíni odmítli jakékoli křesťanství. Ježíš není zaslíbený Mesiáš, Bůh je jen jeden, ne ve třech osobách. O Novém zákoně mluvili s despektem. Když mu řekli, že Bůh sám dal jejich otcům zákon skrze Mojžíše, a když viděl jejich vážnou opravdovost a horlivost ve víře, usoudil, že pravé náboženství bude asi židovské, protože je nejstarší. Zatoužil proto také stát se židem.

Z duchovních zmatků pomohl Kristiánu Davidovi Pán Bůh sám. V roce 1710 našel na půdě domu svého mistra ve střeše pod došky ukrytou Bibli. Teď měl v rukou klíč k řešení mnoha otazníků! - Ale neuměl číst. Posílil tedy osmiletého syna svého mistra, aby mu předepsával písmena - učil se číst a psát. Posléze pročetl a promyslel celou Bibli, srovnával Starý a Nový zákon, dospěl k přesvědčení, že Ježíš Kristus je zaslíbený Mesiáš a životní cesta jeho následování je pravé náboženství. Rozhodl se proto, že ihned po vyučení se stane protestantem - evangelíkem. Neznal ještě rozdíly mezi evangelickými vyznáními. Uvažme, jak pro K. Davida muselo být

obtížné i časově náročné to studium Písma - samouk ve čtení a plně zaměřený.

Věděl, že pro evangelickou víru musí opustit vlast, nechce-li být jen tajným evangelikem. Toužil vyznávat svou víru svobodně. Proto, jakmile se asi ve 20 letech vyučil, vypravil se hned do Uher (na Slovensko), aby se připojil k protestantům. Tady začíná ten jeho "těkavý" život.

Nejprve přišel do Trenčína, kde poprvé vstoupil s velkým očekáváním do evangelického kostela. Kázání bylo v češtině - byla to bohoslužebná kraliččina - a on moc nerozuměl. Až písně opět pohnuly jeho srdcem. Nezůstal tu dlouho, v Trnavě chtěl vyhledat německy mluvící luterány. Jako tesat dostal práci v katolickém klášteře. Když se mniši dozvěděli o jeho úmyslu vstoupit do evangelického sboru, uvěznilí ho a chtěli ho upálit. Svou sekerou však vypálil dveře a uprchl do Modré. Tamní luterský farář ho seznámil se zákazem kohokoli přijmout do luterské církve v celých Uhrách, a to pod přísnými tresty, kdo přichází z císařských zemí. I zde tedy zůstaly dveře pro Kristiána Davida zavřené.

Podivuhodné jsou cesty Boží. Popostrčil Kristiána Davida blíže tam, kde ho chtěl mít, kde pro něj měl připraveny úkoly. Ještě je třeba toho mladého muže trochu připravit na budoucí službu - ještě musí projít dalšími negativními zkušenostmi a pak najít "poklad".

Odešel do Lipska, ale tam se mu zdáli horší bratři příliš studení, příliš ortodoxní, nepromluvíli ke zbožnosti jeho srdce. Nebyl spojen ani s jejich morálkou. Ještě více roztěskán po pravém náboženství, zamířil do Berlína. Ani zde nebyl přijat, protože přicházel z nepřátelské habsburské země. Znechucen opustil Berlín a uchýlil se jako čeledín u proviantního vojenského vozu, s nímž se účastnil vojenského tažení na sever. Po porážce německého vojska u Strahlsundu se po mnoha útrapách dostal do Zhořelce

v Lužici. Tady se projevílo Boží vedení plnou mírou. Setkal se s křesťany stejně niterně laděnými, jako byl sám, a to za zvláštní situace. Brzy po příchodu sem vážně onemocněl. Nemohl hýbat rukama a nohama. V této bezmocnosti se ho ujali pietističtí přítelé jako svého skutečného bratra. Jejich kazatel Schwedler ho každý den navštěvoval. Kristián David nic takového dosud nepoznal, tak výraznou křesťanskou lásku k potřebným.

Po svém uzdravení plný radosti, že našel nový domov, fyzický i duchovní, Kristovu lásku mezi lidmi, zatoužil, aby také jeho krajané doma na Moravě mohli prožívat něco podobného. Rozhodl se pomoci jim tak, jak jemu bylo pomozeno. Tajně se roku 1717 vypravil do rodného kraje a tam s nadšením vyprávěl o místě, kde našel víru jako drahocennou perlu, pro kterou stojí za to vzdát se všeho dosavadního. Tam každý může víru vyznávat svobodně a beze strachu podle Kristova evangelia.

V jeho rodném kraji stále žilo povědomí bratrské víry ještě z dob působení J. A. Komenského ve Fulneku a okolí.

Našel tu proto dychtivé posluchače, probuzené a živěné kázáními kazatele Steinmetze v Chrámu Milosti v Těšíně, kam chodili pro duchovní posilu přes značné nebezpečí. Když mu hrozilo prozrazení, musel se rychle vrátit do Saska, aby se vyhnul uvěznění. Ještě několikrát se tajně vypravil ze Zhořelce na Moravu v letech 1718-1721, aby posíloval své krajany v jejich zakázané víře. Potšoval a povzbuzoval je slibem, že pro ně bude hledat místo, kde by všichni mohli žít ve svobodě vyznání.

K naplnění tohoto sílu mu pomohl Pán Bůh sám. Dal mu sekat se prostřednictvím svých pietistických přátel a bratří s hrabětem Mikulášem Ludvíkem Zinzendorffem, majitelem panství Berthelsdorf v Horní Lužici. Hrabě sám byl zapálen pro Boží dílo, pro vzdělávání pravé církve Kristovy. K Davidu mu vyprávěl o velkém

pronásledování nekatolíků na Moravě a na mladého hraběte to velice zapůsobilo. Vyslovil se, že se ti pronásledovaní pro víru mohou usadit na jeho panství.

S radostí naplněným srdcem pospíchal K. David s touto velkorysou nabídkou na Moravu. Jako první se přihlásil Augustin a Jakub Neisserovi, oba nožní ze Žiliny u Nového Jičína. Ve středu po svatodušních svátcích 8. června 1722 se vydali se svými rodinami, s příbuzným Michaellem Jaschke a švagrovou Martou za vedení K. Davida na nebezpečnou cestu za novým domovem a svobodou víry do Saska...

Došli do Zhořelce k magistru Schofferovi, který je dovedl do Grosshennersdorfu k babičce hraběte Zinzendorfa, protože hrabě nebyl přítomen. Správce hraběcího panství Heitz jim za několik dní na to ukázal místo k usídlení. Úmyslně nechťel, aby šli do Berthelsdorfu, protože poznal, že by se jim v luterském městečku duchovně nelíbilo. Nová kolonie měla vzniknout v lese při cestě z Lobau do Žitavy pod kopcem Hutberg. Zde K. David 15. června 1722 označil svou sekerou stromy, určené na stavbu nových obydlí.

Již o pouhé dva dny později, 17. června 1722, pak porazil první strom se slovy Žalmu 84.4: "I ten vrabec našel sobě místo a vlašovice hnízdo, v němž by schránila mladá své při olářích svých, Hospodine zástupčí!"

Na tom místě dnes stojí skromný pomník, připomínající založení známého Ochranova (Herrnhut), městečka, které má být "pod ochranou Páně" a "na stráž Páně". Místo na hoře ležící, které bude "viditelné" z celého světa. To až jeho obyvatelé vyrazí k mísi.

Nyní bylo denní prací K. Davida porážení stromů a stavění nových domů. Ale několikrát od této práce odešel opět na Moravu, aby přiváděl další emigranty. V letech 1723 a 1724 chodil v rodném kraji od vesnice k vesnici a zval pronásledované evangeliky do Ochranova. Při těchto

cestách přišel i do Suchdola n. Odrou. Tam žili ještě uvědomělí potomci starých bratří z Jednoty bratrské, užívali Komenského katechismu, zpívali doma bratrské chvalozpěvy z německého zpěvníku, který jim Komenský vydal v Amsterodamu, a toužebně vyhlíželi dobu svobody pro víru otců. Sám Kristián David o staré bratrské církvi zatím mnoho nevěděl. Postupně ji "objevoval" právě díky Suchdolanům.

V té době v Suchdole velmi přítvrdli protireformační tlak. Někteří mladí lidé byli pro svou bratrskou víru předvoláni před rychtáře. Pro pět z nich tu bylo jen jedno východisko: rychle opustit domov, aby se vyhnuli těžkému žaláři. Rozhodli se pro emigraci do Lešna, kde podle jejich představ ještě žili Bratři. Přišel noc, 2. května 1724, se pět mladých mužů vydalo na cestu. Byli to tři Davidové Nitschmannové, Melchior Zeisberger a Jan Taltschik. Protože slyšeli od K. Davida hodně o Ochranově, rozhodli se cestou, že udělají malou odbočku a do Ochranova se podívají. Došli tam 12. května 1724 právě v den, kdy hrabě Zinzendorf kladl základní kámen k budoucí koleje pro křesťanské vzdělávání šlechtických synů. Suchdolané slyšeli jeho působivou řeč, hluboce dojímavou modlitbu jeho přítele Watterwilla a byli dojatí tím, co tu zažili. Zůstali tu trvale a stali se nejpěvnějšími sloupy obnovující se vlastní Moravské církve, byť proti vůli a přání hraběte.

Pověst o Ochranově jako útočištěm městě pro pronásledované evangeliky se rozšířila do dalekého okolí. Mimo exulanty sem přicházeli i různí nespokojenci ze sousedních německých zemí, často se svěřáznými náboženskými představami, dokonce i vyznavači různých sekt. Napětí mezi obyvateli zjevně vzrůstalo. Hrabě Zinzendorf svolal 12. května 1727 velké shromáždění, kde všem přečetl své "Vrchnosenské příkazy a zákazy". Chťel, aby se respektovaly Saské zemské zákony, aby se všichni podrobili jeho vrch-

nosstenské autoritě a aby žili mezi sebou v křesťanské družnosti. Tím položil organizační základy vrchnostensko-politické správy ochranovské obce. On však chtěl mimo to utvořit také náboženskou organizaci v této obci. Začal tím, že 20. května 1727 přikročil k volbě dvanácti zástupců usedlíků - radě starších. Jedním z nich byl i Kristián David.

Zároveň hrabě vytvořil statuty o "bratrském sjednocení a uspořádání", smlouvu, která obsahovala jeho myšlenky o organizovaném vnitrocírkevním spojení síví v rámci luterské církve. Tuto smlouvu podepsal jako první a přemluvil k podpisu také K. Davida a některé další osoby. Z toho je vidět, že K. David měl značnou autoritu mezi přístěhovací, hrabě se domníval, že jeho podpis bude výzvou k následování i u dalších Moravanů. Ale Suchodlané namítali, že podle bratrských zásad nemá vrchnost rozhodovat v církevních záležitostech. Nesouhlasili s tím, aby byli jen trpěnou skupinou, "církevníkou v církvi" luterské, snažili se hraběti dokázat, že jednota bratrská byla v zemi otců samostatnou církví s vlastními kazateli a biskupy. Ale Zinzendorf zatím důrazně odmítal jejich snahy o obnovení jednoty bratrské. Kristián David v této otázce stál spíše na straně hraběte, nenesl v sobě bratrskou tradici. Nicméně přispěl k tomu, aby sebedůmí bratrských Moravanů bylo posláno a s tím i jejich snaha o obnovu jednoty bratrské.

pokoj, chtějí to nyní hned prakticky provést a Moravskou církev znovu obnovit. Teď to plně záviselo na mně, abych lid, který Spasitel osvobodil, nenechal pollačiti, když tomu sami nechtěli. Záleželo mi také na tom, aby jim všechno to duchovní bohatství, na které oni sami mysleli, aniž by je na to někdo jiný přivítal, znovu bylo obnoveno... Musíme také Kristiánu Davidovi poděkovat, že Moravská církevní historie tak rychle mezi nás pronikla a tak mnoho našla čtenářů." Zinzendorf knihou překládal na služební cestě do Slezska od července do srpna 1727. Na něj samotného zapůsobila velice silně a účylně. 4. srpna 1727 přečetl svůj překlad Moravanům a vysvětlil jim, že i jako "církev v církvi" mohou zachovávat svou víru a své tradice. Slib dalšího pokojného života při zachování víry otců povzbudil Moravany k ještě horlivější zbožnosti.

V Ochránově samém došlo k uklidnění a smíření, které pak vyvrcholilo panátnou večerí Páně v Berthelodrfu 13. srpna 1727. Všichni děkovali Bohu za ochranu a slibovali si navzájem úctu a lásku i respektování mezi denominacemi.

K. David nebyl účasten této panátné a převratné události. Pracoval mimo Ochránov na sřeše jednoho domu. Ale dostavilo se mu jakési vzrušení, byl přesvědčen, že se v Ochránově děje něco důležitého. Se svým spolupráčovníkem ustali v práci a ponořili se do modliteb.

Teď už byli ochranovští po smíření připraveni Duchem svatým k další, velice náročné službě. Duch svatý je volal nést radosné poselství o Boží lásce v Ježíši Kristu do světa, do míst, kde žádá církev nepracuje a pracovat nechce. Nebo do míst, kde církevní práce stagnuje, aby tam byli pomoci. I pro K. Davida to přineso další putování z místa na místo, tentokrát ještě ve větším rozmachu.

Roku 1729 Kristián David putuje do Pobalí, kde stál u zrodu diasporní práce v Lotyšsku a Estonsku. V těchto zemích byly

velmi neutěšené poměry v nejnižších vrstvách, mezi nevolníky. Pobalím se však už šířil halský pietismus, kterým byli ovlivněni faráři luterské církve i některé šlechtické rodiny. Není zcela jasné, jakým způsobem se ochranovští dostali do této oblasti. Má se za to, že luterský farář Johannes Grinder z Krimldy nedaleko Rígy požádal Ochránov o vyslání misionářů do Lotyšska. Po poradě byl vyslán K. David s pomocníkem Timotheem Fiedlerem. Došli až do Rígy, kde se usadili. Najali si byt a živili se prací svých rukou. Fiedler kralcoval, David pracoval jako tesař. Přitom sloužili evangelium při každé možné příležitosti. Soustředovali se na individuální duchovní péči a zakládání duchovních společenství. Nechtěli být konkurencí, ale pomocí stávající luterské církvi. Hledali lidi otevřené evangeliu, hovořili s nimi a zvali je do shromáždění, které zpočátku konali ve svém bytě. Jejich působení velmi úspěšné.

Seznámili se také s vdovou po generálovivon Hallert ve Wolmarshofu u Wolmaru, která razila cestu halským kazatelům do Pobalí a do Ruska. Vydávovala také učitelský ústav, odkud se šířilo duchovní probuzení na všechny strany. Hraběnka nabíla K. Davidovi místo ředitele této školy, ale on nabídku nepřijal, protože to nepovažoval za úkol, k němuž byl povolán. Odnud putovali oba bratři do Revalu (Tallin v Estonsku), kde je přijali vrchní pastor Míckwitz a pastor Vierroth. (Později se stal Vierroth členem JB, zatímco Míckwitz odpůrcem jednoty.) Při této první návštěvě byli bratři v Estonsku velmi srdečně přijati, což je ujistilo, že pomocníci z Ochránova jsou zde vítáni.

Ačkoli K. David v Pobalí nezástal dlouho, práce zde zanechal řadu probuzených skupinek modlitebníků a svým vírem tu připravoval půdu pro "vítězná tažení" Zinzendorfovo, jak byla nazývána jeho cesta do Pobalí v r. 1736. (dokončení v příštím věštníku).

Veselyňvice (Sirofince) je 90 let !

Veselyňvika, česká evangelická obec v Berezivském okrese Mykolajivské oblasti na Ukrajině, je jednou z posledních osad v dějinách, kterou založili potomci pobělohorských evangelických exulantů. Bratři Vilém Horta, Pavel Kratochvíl, Josef, Karel a Pavel Poláčkovi a Antonín Zlatník z Bohemky a Jan Hejzmanek, Alois Manek, František Suchánek a Jan Švejdar ze Zeleného Janu s rodinami založili vesnici 14. února 1912 na najaté půdě pana Sirofinského v tehdejší Chersonské gubernii Ruského císařství.

"Sirofinka byla původně osadou německou a Čechové, ponejvíce z Bohemky se přistěhováni, převzali ji v roce 1912. Je zde 21 rodin nábožensství českobratrského a dvě rodiny ruské pravoslavné. Čechů je celkem 90, Rusů 11. Stanice druhý je Berezovka na trati Charov-Olácha, vzdálená 20 verst. Je zde jednoúčká škola, umístěná v zemljance, jakož i ostatní chaty jsou tak stavěny; ... Poloha osady je příznivá, jen voda je nedobrý a bylo by třeba artézské studně. Je tu i rybník, napájený jarními vodami, v němž se někdy přes celé léto voda udrží", tak psal o Veselyňvice vikář ČCE Rudolf Šedý, který ji jako první navštívil v 1. 1922 a 1923. Ale první zmínka o Veselyňvice se objevila v českém tisku ještě r. 1914 v cestopise evangelického faráře Františka Bednáře, který tehdy navštívil Bohemku. Název obce se měnil v průběhu její existence několikrát. Prvním jejím názvem byla Sirofinka, potom Čechoslavie (1923-1930), chutor Čechy (1930-1940), znovu Sirofinka (1940-1950) a od r. 1950 Veselyňvika. Kdo byl prvním starostou obce, se zatím nepodařilo zjistit, ale v r. 1923 jím byl bratr Jan Švejdar.

V období 1912-1918 hospodařili bratři na najaté půdě. Po říjnovém převratu přišla půda do jejich osobního vlastnictví a r. 1930 v důsledku kolektivizace do

vlastnický státu. Tehdy v obci vzniklo družstvo, které neslo jméno Komunistické strany Československa. Přes různé reorganizace, zastavení činnosti v období 2. světové války, změny názvu, přenesení sídla do sousední Mychajlo-Oleksandrivky a znovu osamostatnění v únoru r. 1998 existovalo družstvo do r. 2000. V r. 2000 vznikla ve Veselynivce společnost s ručením omezeným (ředitel Vasyľ Švec'). Po 2. světové válce byly v obci postaveny nová škola, klubovna, obchod a pekárna, zavazena elektřina, telefon a autobusové spojení s okresem. V osobním vlastnictví mají veselynivští také různé rozhlasové přijímače, televizory, osobní auta a motorky. Jak už bylo řečeno výše, první obyvatelé Veselynivky bydleli v zemljankách, tj. chalupách z hlíny. „Je to typ obydlí daný poměry. Staví si ho každý sám... Zemljanka je také nepraktičtější obydlin pro přechodnou dobu bydlení na natvrdlých pozemcích, lze ji brzy a snadno zbudovat“. Lepší domy z pálených cihel se začaly stavět až po 2. světové válce.

Evangelický sbor byl založen pravděpodobně r. 1923 a existoval do r. 1962. Jako kazatelé tam sloužili: 1923-1929 - bratr August Hapala (*1895, †1984) z Bítavska u Bysčice pod Hostýnem, bývalý voják c. a k. rakousko-uherské armády a zajatec, 1929-1942 - Vilém (Konstantinovič) Horta (*1880, †1954), 1942-1945 - Josef (Milošlavovič) Vintř (*1913, †1993) z Bohemky, 1945-1948 - Friedrich (Francovič) Jančík (*1899, †1980). V letech 1948-1962 občas dojížděli kazatelé Václav Pujman (*1878, †1952) a Vilém Pujman (*1896, †1967) z Bohemky, a v letech 1965-1970 kázal na pohřbech Jan (Karlovič) Svoboda (*1880, †1973). Konfirmace dětí se konala v Bohemce. V letech 1922-1932 se starala o bratry ve Veselynivce Českobratrská církev evangelická (ČCE) a Kosnická Jednota. V jejích zastoupení obec navštívili

v r. 1922 a 1923 vikář Rudolf Šedý (*1873, †1970) ze Svébohova.

Obnovení vztahů s ČCE nastalo až v nezávislé Ukrajině v červnu 1993, kdy Veselynivku navštívili farář Jiří Kučera z Hradíště a Pavel Jun z Borové u Poličky, vikář Václav Hurt z Hrabové a student ETF UK Daniel Marouš. Od r. 1994 obec nepravdělně navštěvuje kazatel Josef Jančík z Bohemky a také bohoslovci z Čech (David Balcar, Aleš Mostecký, Daniel Heller), kteří sloužili také v Bohemce nebo přijeli na návštěvu Bohemky a Veselynivky (ThMgr. Petr Brodský, Jana Kadlecová aj.). První pokusy o obnovení sboru byly zaznamenány v r. 1994. V únoru 1998 byl obnoven sbor (Registrční listina č. 358/A-99 od 24. dubna 1999). Jako kazatelka působí Marie Provanzková, r. Pujmanová a jako kurátorka Libuše Pysarenková, r. Provanzková. Dříve se při bohoslužbách používaly Bible Kralická, zpěvníky Harta Slonská a Kanaonál. Nyní se používá také ekumenický překlad Bible a Evangelický zpěvník. Dne 17.11.1997 byl pověřen koordinovat spolupráci ČCE a sborů v Bohemce a Veselynivce ThMgr. Petr Brodský, tajemník ETF UK, který je pravdělně na velikonce a na podzim navštěvuje. 5. prosince 1998 se zúčastnila sestra Marie Provanzková celocírkevního shromáždění v Praze u příležitosti 80. výročí vzniku ČCE a 24. května 1999 navštívila Veselynivku delegace synodní rady ČCE ve složení ThMgr. Pavel Smetana, synodní senior, RNDr. Lydie Roskovcová, synodní kurátorka, a ThMgr. Daniel Ženatý, náměstek synodního seniora. Při této příležitosti udělil bratr synodní senior ČCE sestře Marii Provanzkové ordinaci k službě Slova a svatosti. 8.-21.7.1999 se na pozvání synodní rady ČCE zotavovalo v táboře J.A. Komenského v Bělci nad Orlicí v Čechách šest dětí z Veselynivky (Helena Dolotovská, Jurij Jarovský, Serhij

Jarovský, Kateřina Mezenecová, Kateřina Provanzková, Olga Provanzková, vedoucí skupiny Olga Jar. Provanzková). Nakonec, 2.4.2000, byla uzavřena dohoda o spolupráci a vzájemných stycích mezi Nezávislým evangelickým bratrským sborem a ČCE, která z právního hlediska zajišťila vzájemnou spolupráci. Dohodu podepsali kazatelka sboru Marie Provanzková, synodní senior ThMgr. Pavel Smetana a synodní kurátorka RNDr. Lydie Roskovcová.

V období 1923-1962 se konala bohoslužebná shromáždění v domě Viléma Hory a Friedricha Švejdara a v letech 1998-1999 - v domě Marie Provanzkové. V r. 1999 zakoupil sbor za finanční pomoci ČCE bývalý obchod a opravil ho na evangelickou modlitebnu. 3. října 1999 byla modlitebna posvěcena za přítomnosti koordinátora spolupráce ČCE a sborů v Bohemce a Veselynivce ThMgr. Petra Brodského, jáhnů ČCE Aleše Mosteckého a Daniela Hellera. Při této příležitosti byl předán sboru kalich jako dar sboru ČCE v Kladně. 6. července 2001 se konaly v Bohemce společné bohoslužby evangelického sboru veselynivského a bohemského, věnované památce Místra Jana Husa. Slovem Božím posloužili sborům kazatelé Josef Jančík, Marie Provanzková a Ludvík Švejdar. Nyní sbor čítá kolem 25 sester a bratrů a má všechny předpoklady pro další růst.

Škola vznikla pravděpodobně ihned po vzniku obce. Po návštěvě Veselynivky r. 1923 napsal o její škole vikář Rudolf Šedý, že „Školinka má budovu vlastní v malé zemljanec, která po úpravě byla dosti úhlná. Děti školou povinných je tu přes 20, ale učitelů nebylo. Yručovali hospodáři v zimě (po čipí měsíce - A.D.) tomu, co sami věděli. Poslední pak zimu 1923-24 yručování vůbec nebylo. Zbráta, která se sotva dá nahradiť. Škola potřebuje nejen učitele, ale i knihy pro děti a veškeré pomůcky vůbec“. Z tohoto

dvoru zajišťila Kosnická Jednota pro obec učitele Pavla. V letech 1928-1929 působil v obci učitel Josef Michalský, který v r. 1931 už jako učitel v Olšance Žyromskýské oblasti byl represovaný a zešlšel ve vězeňských táborech. Roku 1930 nastoupila do školy jako česká učitelka Růžena Matějková (*1911, †1933?) z Bohemky, posléze represována, která pochází z těch dětí, které Rudolf Šedý vzal r. 1923 do Čech. Vlastně za působení učitelů Pavla, Josefa Michalského a Růženy Matějkové existovala ve Veselynivce česká škola. Od r. 1997 vyučuje se čeština znovu, ale už jako volitelný předmět.

Od r. 1996 pomáhá sboru ve Veselynivce Centrum humanitární pomoci krajanům v Praze (ved. Jiří Svoboda), který zajišťuje učitele češtiny pro letní školy, knihy, video a audiokazety, a Odbor kulturních a krajanových styků MZV ČR. Jako učitelé lehních českých škol působili ve Veselynivce studenti Univerzity Karlovy Martin Hájek (1996), Petr Prokopík (1997), Jiří Binder (1998, 1999), Jiří Vávra (1999, 2000), Daniela Grollová a Markéta Halamová (2001).

Veselynivku navštívila také Stavební agentura Kolínský (řed. Ing. Petr Kolínský), která se připravuje na opravu a dostavbu modlitebny.

Historická událost se konala 15.-26. října 2000, kdy na pozvání sboru ČCE v Novém Městě na Moravě poprvé navštívilo ČR 12 sester z Veselynivky (spolu s bohemskými). Těto výpravy se zúčastnily Marie Provanzková, Libuše Pysarenková, Nina Gavrolová (*1972, †2001), Lydie Boltánská, Eženie Dračuková, Marie Hartová, Anna Javorská, Natalie Jelínková, Eženie Provanzková, Věra Suchánková, Lydie Zlatníková a Nina Zlatníková. Po cestě výprava navštívila český Jeruzalem - Zelov v Polsku, odkud v r. 1862 odešli předkové veselynivských a bohemských, a také v Čechách Valašské Meziříčí,

Jinramov a Prahu. Na zpáteční cestě se vypravil spolu s učastnicí zájezdu na návštěvu Veselmyňky kazatel sboru Bratrské jednoty baptistů v Žatci Ing. Dobroslav Stehlik. Za svého pobytu ve Veselmyňce (26.-30. října) on navázal vztahy s ukrajinským baptistickým sborem a jeho kazatelem Volodymyrem Koochancem. Do tohoto sboru patří také řada krajanů.

Také se ve Veselmyňce obrodil český kulturní život. Na základě evangelického sboru vznikl folklorní spolek, který se 20. až 22. října 2001 poprvé zúčastnil celoukrajinského festivalu české kultury v Lobanovnu na Krymu u příležitosti 140. výročí obce. Tam se konalo zasedání České Národní Rady Ukrajiny a setkání s delegací Senátu Parlamentu ČR v čele se senátorem Jaroslavem Šulou, kterých se poprvé zúčastnila také sestra kazatelka Marie Provaníková. Je zajímavé, že v obci se dosud zpívají nejen náboženské, ale i české lidové písně, které ještě v 60.-80. léta náleželi ukrajinskí folkloristé docent Mečnikov univerzity v Odese Petro Markuševs'kyj (*1918, †1995) a Světlana Čerňav's'ka z Kyjiva. Na tomto základě připravil P. Markuševs'kyj k vydání sbírku českých lidových písní „*Barťovskí písně*“, které byly natočeny ve Veselmyňce a několička jiných českých obcích na Ukrajině.

Občané Veselmyňky se zúčastnili 1. světové války jako vojáci ruské armády a 2. světové války jako vojáci československé východní armády (1. československý armádní sbor v SSSR), Rudé armády a sovětského paritizánského oddílu. V těchto armádách sloužili i vojáci z Veselmyňky.

Za dobu své existence Veselmyňka zažila 3 války (1. světová, občanská a 2. světová), několik okupací, únorovou revoluci r. 1917, říjnový převrat r. 1917, 4 hladomorů (1921-22, 1928, 1932-33, 1947-48), represe (1927-37), znatrodění a kolektivizaci (1930), národnostní a

náboženský útlak, neúrody (1922, 1932, 1947), Černobyjskou katastrofou (1986) a existenci největšího a nejsilnějšího totalitního státu v dějinách lidstva – SSSR (1922-1991). Celkové ztráty nejsou přesně známy. Počet podlehlých represím se nepodařilo ještě přesně zjistit, ale ve 2. světové válce padli čtyři bratři v československé východní armádě, jeden v Rudé armádě a dva v paritizánském oddílu. Jejich jména jsou uveřejněná na pomníku v sousední obci Mychajlo-Oleksandrivka. V průběhu čtyř hladomorů nezemřel nikdo.

Podle etnologa Jiřího Vávry (FF UK), který r. 2000 učil děti ve Veselmyňce, obec nyní čítá 74 udeslostí, kde „*žije kolem 220 obyvatel, mezi nimiž je zhruba dvouřetězová většina české národnosti. Ostatní dospělí jsou většinou Ukrajinci, ale jednotlivě jsou zastoupeny i jiné národnosti (2 Bělorusky, 1 Polák, 1 Rus, 1 Moldavan, 1 Armén)*“. Ve své nepublikované práci „*Čecly při Černém moři?*“ (2002) dále píše: „*J. přes obitžnou hospodářskou situaci, s kterou se obyvatelé Veselmyňky musí dnes a denně vyrovnávat, jsem se u všech lidí, které jsem navštívil, setkal s pohostinností a přátelským přijetím. Lidé rádi viděli zájem o svoji obec. ... Je obtížnější a pozoruhodné, že si tyto lidé po tolika generacích pobytu svých předků v jinojazyčném prostředí uchovávali svůj původní jazyk a své náboženství. To ukazuje na vnitřní sílu tohoto společenství a jeho členů*“.

Ing. Alexandr Dřbal

Poznámka. Tento článek byl zpracován podle prací R. Šedého, S. Klímy, Petra T. Markuševského, E. Ju. Kasyma, H. Dluhošové, J. Vaculika, Světlany Čerňavské, V. Hurta, P. Brodského, Aleny a Aleše Mosťeckých, D. Hellera, D. Žaného, L. Roskovecové, D. Stehlika a Jiřího Vávry, informací J. Svobody, P. Kolinského, O. Provaníkové, V. Schwarzové a K. Šilarové a dopisů M. Provaníkové a M. Okenkové.

Naši letošní jubilanťi

Určitě nestihnáme věnovat se všem členům a sympatizantům našeho sdružení, kteří se dožívají různých životních výročí. Přesto bychom chtěli letos vzpomenout 90. narozeniny bratra faráře Jana Jelínka z Otáčova, rovněž 90. narozeniny bratra faráře Viléma Hovorky z Kraslic a 50. narozeniny bratra Josefa Harta z Bohemky. Všichni tři jsou čestnými členy našeho sdružení. V tomto věštníku vzpomene bratra V. Hovorku a J. Harta, v dalším pak bratra J. Jelínka.

Všem třem našim jubilanťim ze srdce přejeme mnoho požehnaní a síly do dalších let a jsme za jejich práci a nadšení pro Boží dílo opravdu vděční.

Pro připomenutí 90. narozenin br. Viléma Hovorky jsme využili článek, který o něm vyšel v lednu letošního roku v Sokolovském deníku a který (včetně určitých nepřesností) přebíráme.

Vilém Hovorka se narodil roku 1912 v Polsku. Jako učitel se staral o to, aby potomci Českých bratří, kteří po Bílé Hoře uprchli do Polska, nezapomněli, odkud a proč přišli. Pečoval o to, aby neztratili to jediné, co jim zbylo - svůj rodný jazyk. Protože komunita Čechů vzkvétala, snažela se na její hlavy nenávisť okolních obyvatel. Proto na Vánoce roku 1945 tehdejší ředitel místní školy využil nabídky prezidenta Beneše a odvedl své druhy zpět do původní vlasti. Ani tady mu nebylo dopřáno klidu. Jelikož byl evangelickým knězem, pronásledovala ho státní bezpečnost. Ažyl našel až v Kraslicích. V roce 1950 přebírá v tomto horském městě, které se těžko vyrovnávalo s poválečnými událostmi, úřad evangelického faráře. Tehdy začíná další etapa Hovorkova života. Je jí práce na jeho celoživotním díle - zahrádě, která je zřejmě republikovým a možná i evropským skvostem. Půl století tvrdé dřiny se tu proměnilo v padesát

pozoruhodných skalek, jež dohromady vytvářejí unikátní ekologický celek. Oceňují jej Němci, ředitelé tanních botanických zahrad jezdí ke starému pánu sbrat rady a podniky, učí se tu češti botanici. Jen mocní této země zůstávají hlubší ke všem podnětům, které z konce světa, z městečka kdesi v Kráňských horách přicházejí...

Skalky, které na své zahrádě pan Hovorka vytváří, vzbuzují údiv odborníků po celém světě. Jen po naší republice jich zcela zadarmo vytvořili padesát.

Zahrady Viléma Hovorky je možné nalézt po celé republice. Nejvíce jich samozřejmě vytvořil pro Kraslice - v celém městě jich bývalo deset, ale dnes z nich mnoho nezbyvá. Další vytvořeny vznikaly ve Stribné, Bublavě, Rotavě, Šindelově, Oloví, Jindřichovicích, Lomnici, Sokolově, Kynšperku, Nejdku, Mariánských Lázních, Karlových Varech, Jáchymově, Stribě, Táboře, Vojtanově, Staré Roli, Damičích, Kaniž, Stribné Skalice, Žehuňicích, Zibohlavěch, Horní Březě, Říčanech, Plzni, okolí Prahy a v samotném hlavním městě. "Nadchlo mne, když jsem se dozvěděl, že mám již prvního následovníka v mém úsilí zdobit vlast," řekl nadšený alpinkář. Teprve po půl století se objevil první následovník. "Stal se jím starosta Nejdku a vikář církve Českobratrské evangelické Luděk Sequens. Je to zatím první člověk a také duchovní, zdobící svou vlast i lidstvo. Před evangelickým kostelem v Nejdku vytvořil jednu skalku a čtyři další ve svém městě. Dříve byl I. Sequens horlivým kopáčem do míče, nyní kope krumpáčem. Jisté také není náhodou, že nejdejší alpinkáři patří k neaktivnějším. Zde si lidé berou k srdci, že pořádek nitra potřebuje pořádek okolí.

Vilém Hovorka je také všestranně nadaný umělec. Píše básně, maluje obrazy a vyřezává sochy ze samorostů. Mnohá z jeho děl jsou instalována přímo v zahrádě, jejíž návštěvu můžeme všem doporučit.

Bratr inženýr Josef Hart paděsatiletý

K nejzasloužilejším krajaňským činitelům na Ukrajině patří bezesporu bratr inženýr Josef Hart, známý tam jako Josyp Vilhemový Hart, který je kurátorem evangelického sboru, předsedou krajaňského spolku Čeští bratři a ředitelem společnosti s ručením omezeným Myr v Bohemce.

Bratr inženýr se narodil 18. dubna 1952 v malebné české vesce Bohemce uprostřed širých láni na jihu Ukrajiny v rodině potomků pobělohorských evangelických exulantů, kteří přišli na Ukrajinu po r. 1862 z polského Zelova. Vyrůstal v prostředí českého reformovaného sboru, ve kterém se obětavě uchovávala víra v Ježíše Krista, odkaz české reformace, sounáležitost z českým národem, české zvyky, obyčejy a jazyk. V Bohemce absolvoval základní školu a v sousední Dobrožanivce maturoval. Potom sloužil v sovětské armádě. Po ukončení vojenské služby se stal studentem Kirovogradské vysoké školy zemědělského strojírenství, kterou absolvoval s vyznamenáním v r. 1979. Vlastní plíí a vzděláním se stal špičkovým odborníkem, který kromě toho si umí udělat sám veškeré práce na statku a v domácím hospodářství. O takových lidech se říká, že mají „zlaté české ruce“.

Již od studentských let se mu zalíbilo vzpěračství, stal se aktivním sportovcem a zúčastnil se i řady mistrovství, kde pravidelně obsazoval první příčky. Na začátku 80. let založil vzpěračskou sekci ve škole v Dobrožanivce, kterou úspěšně vedl několik let.

Pracoval jako hlavní inženýr strojírenského závodu v Kirovogradské oblasti, na traktorové brigádě (stanici) zemědělského družstva Čerwonij prapor v Bohemce a Dobrožanivce, předsedou Dobrožanivského vesnického výboru lidových poslanců Vradivjivského okresu Mykolajivské oblasti (1982-89), předsedou zemědělského druž-

stva Myr v Bohemce (1993-2000). Od 21.1.2000 je ředitelem společností s ručením omezeným Myr v Bohemce.

Když to jen politické poměry v SSSR dovolily, zúčastnil se založení a byl zvolen členem Rady Československé kulturně-osvětové společnosti J.A. Komenského na Ukrajině (zal. 7.4.1990). Když tato společnost zanikla, podpořil založení a stal se členem České Národní Rady Ukrajiny-ČNRU (zal. 30.5.1995). V rodné Bohemce spoluzakládal krajaňskou společnost Čeští bratři (zal. 9.5.1990) a stal se jejím prvním předsedou. Mezi jiným je nyní jedním z nejdéle působících předstů českých krajaňských spolků na Ukrajině. Jako ředitel s.r.o. a předseda krajaňského spolku všemožně podporuje činnost folklorního spolku Bohemka (zal. 1961), s kterým se pravidelně účastní akcí v rámci ČNRU. Zúčastnil se také 1. celoukrajinského mezinárodnostního kongresu v Oděse (16-17. 11.1991), 1. sjezdu pobělohorských evangelických exulantů a jejich potomků „Návrat do země otců“ v Praze (25.9.1993) a 29. synodu ČCE (22.11.1996), kde vystoupil s pozdravem.

Když se v únoru 1992 obnovil v Bohemce český evangelický sbor, bratr inženýr se aktivně zapojil do jeho činnosti. Při slavnostním položení základního kamene kostela v Bohemce, kterého se zúčastnil bratr synodní senior ČCE Mgr. Pavel Smetana, bylo zvoleno staršovstvo sboru (28.8.1994) a bratr inženýr se stal jeho kurátorem. Jako kurátor se stal organizátorem a aktivním účastníkem výstavby Betlémské kaple (posvěcena 20.10.1996), prvního českého evangelického chrámu v nezávislé Ukrajině. V podmínkách složitě ekonomické situace obstarával sám všechny potřebné stavební materiály pro stavbu, jako například tašky a pálené cihly, a jezdil pro ně nakladním autem až do m. Lvova (což je asi 700 km). Za svou činnost při stavbě Betlémské kaple v Bohemce byl

zvolen čestným členem občanského sdružení Exulant (21.06.1997).

Kromě založení krajaňského spolku, spoluzaložení celostátních krajaňských organizací, podpory česko-ukrajinské spolupráce a výstavby Betlémské kaple, patří mezi nehlavnější výsledky jeho práce zavedení plynu do domácností v Bohemce, jako jediné v okrese, dále stavba nového mlýna, záchrana družstva před ekonomickým krachem, založení s.r.o. a upevnění jistoty obyvatel Bohemky v ekonomickou stabilizaci. Veškerou práci, kterou dělá, vykonává poctivě jako křesťan s myslí na rodnou obec, její obyvatele, sbor a rodinu. Taková práce a činy bratra inženýra přispívají k šíření dobrého jména českého národa ve světě.

Bůh mu dopřál, aby ve všech svých aktivitách se mohl opřít o obětavou pomoc manželky Ludmily, dětí Alexandra, Lýdie a Vladimíra, maminky Anny Hartové, r. Jančíkové, bratra kazatele Josefa Jančíka, svého strýce, a jeho manželky Růženy, r. Hortové, jiných členů staršovstva a sboru. Nyní se může těšit bratr inženýr také na budoucí pomoc svých vnoučat Anastasije a Daniela.

Přejeme bratru inženýrovi pevného zdraví a Božího požehnání v jeho obětavé činnosti i do dalších let. Díky jeho práci má malá česká evangelická komunita v Bohemce na Ukrajině naději na přežití.

Ing. Alexandr Drbal

Letos se sejdem v Chodově u Karlových Varů

Chceme Vás všechny pozvat na naši letošní pravidelnou konferenci (v jejím rámci se uskuteční také letošní hromada sdružení), která se uskuteční v sobotu 8. června 2002 ve sboru ČCE v Chodově u Karlových Varů. Tento sbor nás na letošní setkání pozval. Program konference bude zaměřen již k 200. výročí Zelova. Letos se však chceme zabývat

„širšími zelowskými vazbami“. Proto se soustředíme především na to, z kterých míst, kdy a proč se exulanti a jejich potomci do Zelova dostali a kdy a proč a kam ze Zelova (ještě v druhé polovině devatenáctého století) odcházeli. Chceme tak více „propojit“ celý nekatolický pobělohorský exil v 18. století. Hlavní přednášku již přislíbila Dr. Edita Štětíková. Podrobnější program konference i oficiální svolání valné hromady bude uveden v dalším věstníku, který budeme rozesílat v první polovině května. Budeme však rádi, když s termínem 8. června 2002 budete již nyní počítat.

Některá důležitá oznámení

Kniha Dr. E. Štětíkové Běh Života českých emigrantů v 18. století v Berlíně, určená "pro všechny exulanty", je stále ještě k dispozici. Vydání knihy významně podpořil česko-německý Fond budoucnosti. Zájemcům o ni sdělujeme, že je možné tuto knihu objednat na adrese sdružení. Objednávku je nejlépe adresovat k rukám ses. Aleny Zikmundové. Členové a sympatizanti našeho sdružení mohou tuto knihu získat za sníženou cenu 250,- Kč + poštovné. Spolu s knihami pak zaslíáme složenku k propištění.

Za 350,- Kč je možné knihu zakoupit v prodejně evangelického nakladatelství KALICH v Jungmannově 9, Praha 1.

Dr. Edita Štětíková však již mezitím stihla sepsat a vydat v nakladatelství Kalich další knihu o exulantech. Jmenuje se **Pozvání do Slezska** a je možné si ji objednat nebo zakoupit ve výše zmíněné prodejně KALICH v Praze (její cena je cca 400 Kč).

Poděkování za vaše příspěvky
V minulém věstníku jsme vyhlásili sbírku na podporu činnosti našeho sdružení a rozesílali jsme spolu s věstníkem i složenky. Sbírká se mezi vámi setkala s mimořádným ohlasem. Chceme proto vám všem, kteří jste

měli možnost na naši činnost (tisk věstníků, obálky, poštovní, putovní výstava, Zelovské zvonky apod.) přispět, upřímně poděkovat. Systém plateb, tak jak je Českou poštou organizován, nám umožňuje získat jména plátců až se zpětnou platností a poměrně delším časovým odstupem. I tak máme o nich přesnou evidenci. Pokud chcete na činnost sdružení přispět (příspěvky jsou dobrovolné), naše bankovní spojení je Česká spořitelna a.s., Lodžská 598, Praha 8, č.úch: 02099896309/0800. Složenky budeme posílat opět v některém dalším našem věstníku.

Rozhodně tedy nezapomenejte:

Na pevno počítat s termínem 8.června 2002 pro naši konferenci a valnou hromadu ve sboru ČCE v Chodově u Karlových Varů. Pokud jste tak ještě neučinili, objednat si nebo při návštěvě Prahy si zakoupit knihu **Běh života českých emigrantů v 18. století v Berlíně a kniha Pozvání do Slezska.** Na Svatodušní neděli 19. května 2002 bude v kazalstské stanici podbořanského sboru ČCE v Oráčově, připomenuto 90 let života br. emeritního faráře **Jana Jelínka.** Začátek bohoslužeb bude ve 13,30 hod. Všichni, kteří můžete přijet, budete vítáni, zahájení shromáždění si (pro jistotu) ověřte.

Závěrečné zprávy a informace

I nadále pište naši adresu takto:

Občanské sdružení EXULANT

Jungmannova 9
110 00 Praha 1

Trvale shromažďujeme vzpomínky členů sdružení, fotografie a rodokmeny. Vše vhodné, co máte a můžete poskytnout, zašlete lasťavě na adresu br. Mgr. VI. Pospíšila, Kozl 12, 602 00 Brno. Podmínkou členství v našem sdružení, není osobní "příslušnost" k exilu resp. návratu. Do svých řad zveme i "sympatizanty" zajímající se o naši činnost. K přihlášení se za člena sdružení stačí sdělit na adresu sdružení jméno a příjmení, datum narození,

bydliště, příp. církevní příslušnost (sbor) a příp. vztah k pobělohorskému exilu. Z každé přihlášky máme radost. Přihlášeným členům zasíláme vždy poslední věstník.

Rádi bychom (v návaznosti na usnesení naší valné hromady) oslovili širší okruh těch, kteří se v různých dobách vrátili ze Zelowa a jeho okolí do staronové vlasti a jejich potomků. V Bratské jednotě baptistů již takový „soupis“ probíhá, chystáme se oslovit i sbory ČCE a CB a uveřejnit výzvu i v některých regionálních novinách. Pro tuto práci hledáme spolupracovníky, její organizaci chceme blíže dohodnout při konferenci v Chodově u Karlových Varů.

Závěrem

bychom Vás všechny rádi informovali o připravě programu k 200. výročí „českeho“ Zelowa. Připravovaný program je velmi široký a proto z něj vybíráme pouze ty části, které mají přímý vztah k naší zemi a našemu sdružení.

Celý program (v roce 2002 i 2003) bude probíhat pod heslem Včera i dnes i zítřa, Ježíš Kristus je tentýž až na věky (Epištola k Židům, 13,8).

V roce 2002, tedy letos, se mijs uskuteční:

- Slavnostní otevření turistické stezky nazvané: Po stopách českých osadníků. Stezka je určena pro pěší i cyklisty, otevřena bude v květnu 2002
- Výlet po stopách našich předků (Táborec, Čermín, Lubina, Stěpán, Husinec, Poděbrady, Zibce, Zábokovice a Strouzně)
- Připomenutí 250. výročí sboru Českých bratří v Bedřichově Hradci (Friedrichs-gratz), 18.5.2002
- Ekumenické setkání v Zelově (ČR bude zastupovat Česká ekumenická rada), 24.-26.5.2002 v Zelově
- Výlet do Ochranova (Hermnuth), setkání evangeliků ze čtyř národů, (od

31.5. do 2.6.2002), bližší informace

jsou k dispozici ve sborech ČCE

- Setkání výboru sdružení EXULANT s polskými partnery v Zelově (července, u příležitosti výročí mučednické smrti Mistra Jana Husa). Při této příležitosti bude také upřesněn program oslav na rok 2003, o kterém vás budeme později rovněž informovat
- Historická soutěž pro školy "Dějiny Zelowa a jeho okolí" (témať celý příští školní rok).

Hlavní oslavy se pak uskuteční ve dnech 19. až 22. června 2003, tedy příští rok, jako další v pořadí „Světový sjezd Zelováků“. Chceme vás však již nyní alespoň rámcově informovat o připravovaném programu.

Ve čtvrtek 19.6.2003 je plánován příjezd účastníků sjezdu a setkání v rodinách. V pátek 20.6. bude program zaměřen na historii Zelowa – „včera“ (předšlásky, diskuse) a rovněž bude slavnostně otevřeno Muzeum (dokumentační středisko) Českých bratří v Zelově. K této příležitosti bude připravena i výstava „200 let Zelowa a zelovského sboru“.

V sobotu 21.6. 2003 se program soustředí kolem vztahu minulosti a přítomnosti – „včera i dnes“. Bude připravena řada různých příspěvků (duchovních, historických i kulturních), uskuteční se sportovní akce, soutěže ve vaření typických zelovských jídel, divadelní a hudební představení, vystoupí pěvecké sbory a hudební skupiny, budou promítány filmy o Zelově a bude se vzpomínat na vše dobré i obtížné a složitě.

Vyvrcholením setkání budou slavnostní nedělní bohoslužby – téma dne: „... i zítřa Ježíš Kristus je tentýž až na věky“, se společnou večerí Páně.

Podle naší představy bychom mohli ve spolupráci se sbory ČCE a BJB vypravit do Zelowa asi tak 5 autobusů, které by přivezly účastníky sjezdu z různých míst naší republiky. Jeden autobus by mohl jet z Prahy přes severní Moravu, druhý z Liberce, třetí z Teplic, čtvrtý z Chebu a pátý z Černošína. Trasy autobusů by byly zvoleny tak, aby vždy vyhovovaly většímu počtu zájemců. Odjezdy budou ve čtvrtek 19.6.2003 ráno a dopoledne, abychom se tak do 18 až 19 hodin do Zelowa bezpečně dostali. Návrat by byl v neděli 22.6.2003 odpoledne a večer nebo (po dohodě) by některé autobusy mohly jet až v pondělí. Předpokládáme, že byste si v autobusech cestou do Zelowa procvičili společně písně, které budeme na sjezdu zpívat. Uvítáme jistě i trubace a secvičené pěvecké sbory. Zatím tedy, prosíme, počítejte s uvedenými termíny, pokuste se iniciativně v místech vašeho bydliště postupně dohodnout o vhodných trasách. Velmi důležité však bude, když nám z každého místa, odkud počítáme s odjezdem autobusů sdělíte, zda budete ochotni zájce organizace zajistit. Blíže bychom se mohli dohodnout už na konferenci 8. června 2002 v Chodově u Karlových Varů. Samozřejmě, že vás budeme postupně informovat o celé akci podrobněji.

Pro získání finanční podpory připravujeme i několik projektů.

Myslíme proto i na všechny naše zelovské přátele, přejeme jim hodně síly a pozhánání v jejich náročných pracích a budeme se těšit na setkání.

Praha, únor 2002
výbor sdružení EXULANT

Vydává občanské sdružení Exulant výhradně pro potřebu svých členů.

Neprodělné. Adresa sdružení: Jungmannova 9 – Husův dům,

110 00 Praha 1 – Nové Město. Česká republika